

Základní parametry programu „Progres II“

Východiskem ke koncipování programu, který by měl od 1. 1. 2022 nahradit dosavadní programy Progres, je nekompatibilita současných „Progresů“ s vnitřním hodnocením tvůrčí činnosti na UK, které je ze své podstaty oborové.¹ Těžko si lze představit, že bychom po náročném dvouletém mezinárodním hodnocení oborů na UK hodnotili od roku 2022 opět „Progresy“ podle výrazně odlišného členění. Zároveň je společným zájmem i odpovědností univerzity a jejích jednotlivých fakult a VŠ ústavů zajistit kvalitu a rozvoj vědních oborů, které jsou na UK pěstovány; nové schéma podpory by tomuto mělo napomoci. Z dlouhodobějšího hlediska je pak naším záměrem lépe provázat vědní oblasti s oblastmi vzdělávání. Ze všech těchto důvodů by měl být nový program s pracovním názvem *Progres II*,² v rámci nějž bude opět rozdělována většina prostředků institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace, založen až na ojedinělé výjimky na oborovém členění. Argumentem pro tuto změnu je i skutečnost, že při příštím vnitřním hodnocení tvůrčí činnosti za 5 let mají být nově jedním z podkladů i údaje o financování oborů.

Primárním cílem nového programu je zkvalitnění vědních oborů na UK, jež by mělo být přezkoumáno při příštím hodnocení tvůrčí činnosti. Současně má být tento program nástrojem pro podporu komunikace, koordinace a spolupráce všech fakult a vysokoškolských ústavů UK (dále také „součástí“), na nichž je určitý obor rozvíjen a hodnocen. Zde je cílem zmírnit přílišnou fragmentaci oborů napříč univerzitou, což je jev kritizovaný bez výjimky všemi hodnotícími komisemi a sami si jej silně uvědomujeme. Nezbytnou podmínkou je minimalizace administrativní zátěže pro součásti UK.

Podle současné představy by na základě klasifikace vědních oborů z vnitřního hodnocení měl být v součinnosti s fakultami a VŠ ústavy sestaven přehled maximálně 45 vědních oblastí zahrnující všechny vědní obory pěstované na UK. Do každé vědní oblasti budou zapojeny všechny součásti, na nichž jsou příslušné obory realizovány. Takto vytvořená struktura nahradí současnou strukturu programů Progres. (Počet max. 45 vědních oblastí je kompromisem mezi příliš velkým počtem menších vědních oblastí, které lze organizačně snadno zvládnout a přehlédnout na jedné straně, a příliš velkými konglomeráty zcela nesouvisejících oborů na straně druhé.)

Z programů PRVOUK a Progres bude zachován nejen jejich nesoutěžní charakter, ale také část pravidel. Nový program bude opět probíhat v pětiletých cyklech (1. cyklus: roky 2022–2026). Každá vědní oblast bude mít koordinační radu („radu vědní oblasti“) v čele s koordinátorem, každá z participujících součástí bude mít v radě své zastoupení nominované vedením příslušné součásti. Více zástupců by v radě měly mít součásti, na nichž je daná vědní oblast rozvíjena ve větší míře a lépe hodnocena. Koordinátor by pak měl pocházet z některé ze součástí, které jsou v dané vědní oblasti hodnoceny nejlépe. Předpokládáme, že v roce 2022 bude hlavním úkolem koordinátora a rady formulovat záměr rozvoje dané vědní oblasti pro období prvního cyklu realizace programu (tento záměr bude náhradou za současnou přihlášku programu Progres).

Kromě běžných zasedání svolávaných koordinátorem bude mít rada povinnost sejít se cca jednou za dva roky za účasti rektora nebo prorektora a zástupců vedení všech participujících součástí; předpokládáme, že toto setkání by bylo organizováno rektorátem. Předmětem bude zejména diskuse

¹ Progresy jsou vždy zaměřeny na určitou „vědní oblast“, čímž je podle Zásad myšlen širší vědní obor nebo také mezioborová problematika – viz čl. II odst. 1 [Zásad programů Progres](#), OR č. 16/2016 ve znění OR č. 9/2018 a OR č. 39/2019.

² Oficiální název bude teprve stanoven.

nad závěry průběžného monitoringu trendů tvůrčí činnosti v dané oblasti, prezentace základních dosažených pokroků, vize do budoucna a záměr pro nejbližší období, včetně mezifakultní spolupráce.

Hodnocení jednotlivých vědních oblastí bude realizováno v rámci hodnocení tvůrčí činnosti. Bude mít podobu každoročního monitoringu trendů tvůrčí činnosti UK; komplexní hodnocení připadá na třetí a čtvrtý rok cyklu programu, v posledním roce cyklu by mělo dojít k „mezihodnocení“. Z velké části tedy odpadne administrativa spojená u současných Progresů s každoročním vykazováním, které bylo některými součástmi kritizováno. Předpokládáme pouze jednoduché hodnocení zaměřené na reálnou mezifakultní komunikaci a spolupráci v rámci těch vědních oblastí, které jsou rozvíjeny na více součástech. Zachována bude také povinnost fakult každoročně předložit rámcový přehled vynaložených finančních prostředků – rektorát musí mít zejména možnost zkontrolovat, že byly dodrženy základní limity dané zákonem o vysokých školách a rozhodnutím MŠMT (konkrétně limity pro doplňkové a režijní náklady a pro převod prostředků do fondu účelově určených prostředků, tzv. „FÚUP“). Občas bohužel dochází k porušení těchto limitů, což by potenciálně mohlo mít vážné dopady pro celou UK. Po zavedení jednotného ekonomického systému UK již bude možné kontrolovat jejich dodržování automaticky.

Financování vědních oblastí by mělo být obdobné jako u současných programů Progres. Rektor každoročně sdělí děkanům a ředitelům VŠ ústavů celkovou předpokládanou částku pro danou součást; děkan spolu s koordinátory vědních oblastí realizovaných na dané součásti poté předloží rektorovi návrh rozdělení této částky mezi jednotlivé oblasti a v případě, že se daná vědní oblast dále dělí na obory, pak i rozdělení na tyto obory. Při rozdělování by měla být zohledněna doporučení vyplývající z hodnocení tvůrčí činnosti. Novinkou je, že součástí rozdělení bude moci být i alokace menší části prostředků na celofakultní nástroje na podporu vědy a výzkumu. Návrh opět bude muset být schválen akademickým senátem fakulty. Místo každoročního schvalování tohoto návrhu bude také i nadále možné přijmout dlouhodobější obecná pravidla pro vytváření tohoto návrhu.

Jsme si vědomi toho, že nežádoucím efektem oborového zaměření Progresu II by mohlo být ohrožení stávající úspěšné mezioborové spolupráce realizované v rámci současných programů Progres. Proto promyšlíme podporu spolupráce jednotlivých vědních oblastí, jejíž konkrétní podoba bude teprve precizována. Buď bude poskytována v odůvodněných případech na základě jednoduchých žádostí (soutěžní forma administrovaná rektorátem), nebo bude podpora tohoto typu spolupráce záležitostí fakult a bude financována z výše zmíněného celofakultního nástroje na podporu VaV. V případě spolupráce více součástí bude v každém případě nutná domluva vedení těchto součástí. Samostatným bodem je institucionální financování Centra pro teoretická studia (CTS) a Centra pro otázky životního prostředí (COŽP), tedy menších univerzitních pracovišť, u nichž je mezioborovost přímo součástí jejich podstaty. Pro tato centra navrhujeme zvláštní režim ve formě samostatných „vědních oblastí“.

V rámci koncepce Progresu II se počítá také s finanční odměnou pro koordinátory jednotlivých vědních oblastí. Naopak pokračování současných bonifikací mezifakultní³ a mezinárodní spolupráce již nepředpokládáme.

³ Přesněji „bonifikace společných programů Progres“.